

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ervditione Religiosorum

Humbertus <de Romanis>

Ingolstadii, 1591

VD16 H 5888

IV. Libri. Pars III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50980](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50980)

ne euanescent: Nisi te instanter tenueris in timore Domini, cito subuertetur domus tua. Timor declinat pericula: quod multum valet ad conseruationem. In timore Domini declinatur *Pro. 16.* à malo.

Quomodo ergo timor se habeat ad ceteras virtutes, ex prædictis perpulchrè patet inspicienti.

TERTIA PARS. QVOD CLAVSTRALIS debet habere in desiderio, manere in monasterio.

CAPVT I.

SEQUITVR de ordinatione animi respectu locorum. Ad quem primo pertinet, vt is qui in religione est, non leuiter velit de monasterio egredi. Manere in monasterio, in desiderio habeat: egredi verò, in patientia; si obedientia vel charitas vel pietas hoc requirat. Discursus viri religiosi per mundum sine necessitate, nec Deo placet, nec ipsum decet, nec ei securus est. Ad primum pertinet illud: Dilexit mouere *Hier. 14.* pedes suos, & non quieuit, & Domino non placuit. Stabilitas virum religiosum decet, quæ est quasi quædam imago æternitatis. Seneca: *Epist. 2. circa prin.* Primum argumentum mentis compositæ, existimo, posse consistere & secum morari. Vir religiosus qui in claustro manere non potest, frequenter in mundo periclitatur. Semei, dum mansit in Hierusalem, vixit: postquam exiuit de Hierusalem, occisus est: Et Dyna filia Iacob egressa,

*3. Reg. 2.
Gen. 34.*

gressa, vt videret mulieres regionis illius, rapta est & corrupta. Dyna ratione sexus infirmi significat claustralem mente infirmum, qui de claustro egrediens, dum mundi concupiscibilia curiosè considerat, amore rapitur & corrumpitur. *Piscis extra aquam positus, non diu viuit.* *Computrescent pisces sine aqua, & morientur in siti.* Claustralis dum est in claustro bene ordinato, habet verba diuinæ Scripturæ, quibus vita spiritualis ipsius conseruatur. Cùm autem discurret per mundum, aqua ista mutatur in sanguinem, scilicet in verba secularia: & sic occiditur. *Corrumpunt enim bonos mores colloquia praua.* Abel egressus in agrum, occisus est: Simile accidit claustrali à claustro egredienti. Claustrales inquieti, sunt *sydera errantia*, de quibus legitur in canonica Iudæ. Sydera verò ista errantia, aliquando fiunt *sydera cadentia*. Postquam enim discurrendo per mundum, delitiis mundanis assueuerunt, & asperitas religionis eis in dissuetudinem venit: redeuntes ad claustrum, claustralis vitæ asperitatem sustinere non possunt, & apostatæ fiunt: *Cadent stellæ de cælo.* Stella de cælo cadit, cùm claustralis cœlestem conuersationem deserens, ad seculum redit. Coruus ab arca egressus, ad arcam non est reuersus. Cadaueribus enim est illectus. Sic claustrales per mundum discurrentes, aliquando amore carnalium deliciarum detinentur. Claustrales mundo familiares, sunt sicut *aues cicures*, quæ facile capiuntur. Viro religioso expedit, non solùm ea quæ mundi sunt relinquere: sed etiam obliuisci. Quæ retro sunt obliuiscens,

*Isa. 50.**1. Cor. 5.**Gen. 4.**Matth. 24.**Gen. 8.**Phil. 3.*

uiscens, &c. Seneca: Vt animum possis contine- *Epist. 70.*
 re, primum corporis tui fugam siste; deinde cō- *circa prim.*
 tinuata remedia profunt plurimum. Interrum-
 penda non est quies, & vitæ prioris obliuio. Si-
 ne dediscere oculos, sine aures assuescere sanio-
 ribus verbis; quocunque processeris, in ipso
 transitu, quæ renouent cupiditates tuas, tibi oc-
 current. Ad quietudinem monet Apostolus:
Rogamus vos fratres vt operam detis, vt quieti *1. Theff. 4.*
fitis. Item: Scitis quemadmodum oportet imi- *2. Theff. 3.*
 tari nos, quoniam non inquieti fuimus inter
 vos. Maximè oportet nouitios esse quietos, &
 non citò egredi de monasterio. Seneca: Subdu- *Epist. 7. in*
 cendus est populo tener animus, & parum te- *med.*
 nax recti. Lucæ vlt. Sedete in ciuitate, donec in-
duamini virtute ex alto. Legitur de patre Moy- *Exod. 2.*
 si, quòd vidit eum elegantem & abscondit. Sa-
 piens: Nascendi hanc legem natura fecit, vt ma-
 iora animalia visceribus parentum diutius con-
 tinerentur. Sic multum valet ad hoc quod clau-
 stralis proficiat, si in claustro diu moretur ante-
 quam exeat.

*De ordinatione animi quantum ad locum
 orationis.*

CAPVT II.

ORdinandus est animus respectu locorum
 monasterij. Ordinandus, quantum ad lo-
 cum orationis, correctionis, refectionis, dormi-
 tionis, & locutionis. Ad primam ordinationem
 pertinet, vt is qui in religione est, ad locum ora-
 tionis magnum amorem habeat: & ei magnam
 reue-

*Isa. 2.**2. Par. 20.**Exod. 25.**Pre. 18.**Gen. 28.*

reuerentiam exhibeat. Amare debet illum locum tanquam domum patris cœlestis: vbi ab ipso beneficia recipimus. Locus est eruditionis, locus propitiationis, locus refugij, & locus diuini solatij. Ignorans enim ibi eruditur, nō solum exteriori eruditione per doctores Ecclesiæ: sed etiam diuina inspiratione. Venite ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias suas. Cū deest humanum consilium, recurrendum est ad diuinum in loco orationis. Cū ignoramus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, vt oculos ad te dirigamus. Peccator ibi veniā suscipit. Quod designatum est in propitiatorio, quod voluit Dominus fieri in tabernaculo. In Psal. Suscepimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui. Ad illum locum refugere debent, qui ab hoste inuisibili fortiter impugnantur: sicut tempore guerrę homines refugiunt ad munitiones. Turris fortissima nomē Domini: ad ipsam currit iustus, & saluabitur. Altior enim & potentior hoste efficitur. Terribilis est locus iste, ait Iacob, de loco vbi domus Dei erat ædificanda. Terribilis, inquam, dæmonibus. Locus solatij est ei qui expectat consolationem Israël: qua consolatione indignus est, qui sectatur cōsolationem Esau, id est, consolationem mundi. In templo recepit Simeon consolationem. Luca 2. Ad ordinationem istam pertinet, vt claustralis ad locum orationis libenter veniat, inuitus recedat, horis statutis illuc venire nō differat: ante completionem officij sine necessitate non exeat. Ad locum orationis Spiritus sanctus adducit claustralis.

fratrem: spiritus autem malignus ante tempus
 cum educit. Symeon venit in spiritu in tem- *Luc. 2.*
 plum. Legitur secundo libro dialogorum Gre- *Lib. 2. ca. 4.*
 gorij, quod quidam monachus erat in quodam
 monasterio à Benedicto constructo, qui ad ora-
 tionem stare non poterat: sed mox vt se fratres
 ad orationis studium inclinassent, egrediebatur
 foras. Cumq; Benedictus venisset in illud mo-
 nasterium, & constituta hora, expleta psalmo-
 dia, sese fratres in orationem dedissent, aspexit
 vir sanctus quod eundem qui in oratione ma-
 nere non poterat, quidam niger puerulus per
 vestimenti fimbriam foras trahebat: cuius spe-
 ciem diabolus assumpserat. Ad amandum lo-
 cum orationis monemur exemplo Saluatoris:
 qui magnum amorem ad illum locum se habe-
 re ostendit, in eo quod quando veniebat in Hie-
 rusalem, primo ibat ad templum. Ingressus vr- *Matth. 21.*
 bem primo templum adiit, *Glossa ord.*
 religionis. Chrysostomus. Proprium erat boni *ibid.*
 filij, vt veniens primo curreret ad domum pa-
 tris. Recedētibus parentibus, ipse in templo re-
 mansit: & matri quasi conquerenti de hoc, ait:
 Quid est quod me quærebatis? Nesciebatis quia
 in his quæ patris mei sunt, oportet me esse?

*Quod magna reuerentia est exhibenda lo-
 co orationis.*

LOco orationis magna reuerentia est exhi-
 benda. Non legimus Christum in ista vita
 tantā iram per zelum ostendisse, quantā osten- *Ioan. 2.*
 dit cū vidit quod templo debita reuerentia non *Matth. 21.*
 exhibebatur. Tunc impletum est illud Psal. Ze-
 lus

*Exod. 25.**Apo. 21.**Gen. 28.**Iosue 5.*

lus domus tuæ comedit me. Multis de causis exhibenda est reuerentia loco orationis. Primò, quia à Deo inhabitatur: Faciant mihi sanctuarium: & habitabo in medio eorum: In Psal. Sanctificauit tabernaculum suum altissimus, Deus in medio eius, supple, manet. Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, & habitabit cum eis. Postquam Iacob perpendit Dominum esse in loco vbi dormierat, expauit, & ait: Quàm terribilis est locus iste. Non solum terribilis est locus iste hostibus inuisibilibus: sed etiam hominibus ingredientibus. Maestas enim Dei inhabitantis, timorem reuerentiæ debet eis incurere. Secundò, quia ab angelis frequentatur. Vnde Iacob vidit angelos ascendentes & descendentes in loco vbi domus Dei erat ædificanda. Specialiter dicunt angelos adesse, cum missa celebratur. Gregorius. Quis fidelium dubium habere possit, in illa immolationis hora ad sacerdotis vocem cœlos aperiri, atque in illo Iesu Christi mysterio Angelorum choros adesse summis ima sociari, terrena cœlestibus iungi. reuerentia exhibenda fuit loco vbi angelus apparuit Iosue: quanto magis exhibenda est loco orationis, qui ab angelis frequentatur? Salua calceamentum de pedibus tuis: locus enim in quo stas, sanctus est. Tertio, propter sanctos, a quorum honorem dedicatus est. Quarto, propter sacra, quæ ibi continentur, vt sunt sanctorum reliquiæ. Quintò, propter opera excellentia, quæ ibi aguntur. Sextò, propter beneficia quæ ibi recipiuntur. Septimò, propter sanctitatem quam in dedicatione suscepit.

*Quodd quinque pertinent ad reuerentiam loco
orationis exhibendam.*

AD reuerentiam loco orationis exhibendam quinque pertinent. Primum est, vt qui astare debet in cōspectu Dei, cordis puritatem prouideat. Secundum est, vt quantum potest, Dei offensam caueat. Tertium est, vt à terrenis cogitationibus & affectionibus cor expediat. Quartum, vt terrena opera non ibi agantur. Quintum, vt disciplina omnimoda cantando & psalendo seruetur. Necessaria est puritas viro religioso: vt sanctus ante sanctum astet, & immaculatus ante immaculatum. Timédum est id quod per se, & maximè displicet Deo, scilicet peccatum, ante conspectum Dei habere. Mundi sunt oculi tui, vt non videas malum, & ad iniquitatem respicere non poteris. Elegit nos Deus, vt essemus sancti & immaculati ante conspectum ipsius. De contrario conqueritur Dominus. Populus qui ad iracundiam prouocat me, est ante faciem meam semper. Ad cordis puritatē multum valet, si seruus Dei in speculo Scripturæ sacræ faciem animæ suæ frequenter inspiciat: & ad lauacrum confessionis recurrat. Fuit lauacrorium ante tabernaculum specula habens: in quibus ingressuri tabernaculum maculas suas videntes eas lauabant. Gregorius. Specula sunt Dei præcepta, in quibus animæ sanctæ semper inspiciunt, & si quæ in eis sunt scditates, deprehendunt. Oculi eius sicut columbæ super riuulos aquarum, quæ lacte sunt lotæ. Lacte lota est anima, candorem lacteū habens. Hieronymus.

Abac. 1.

Eph. 1.

Isai. 65.

Hom. 7. in

Euan. circa

medium.

Cant. 6.

N

Impos-

Impossibile est quenquam Deo placere: quod quid ei placeat, ignorat. Fieri potest, ut voto obsequendi offendat: si quomodo obsequi debeat, ante non didicit. Frequentanda est confessio, ut puritas cordis habeatur. Bernardus in epistolis. Audi, cui places: ama, unde places. Ama confessionem, si affectas decorem. Confessioni imputatur decor. In Psal. Confessio & pulchritudo in conspectu eius. Modum confitendi ostendit Bernardus dicens: Omne quod remordet conscientiam, confitere humiliter, purè & fideliter. Ad humilitatem pertinet, ut culpam tuam, & in his quæ commisisti, & in his quæ commisisti, humiliter recognoscas: & miserum statum, ad quem adduxit te peccatum, agnoscas & ut intelligas, quantum Dei gratia sit necessaria, tibi ut eam quæras. Adduxit te peccatum ad nihilum. In Psal. Ad nihilum redactus sum & nesciui. Ad nihilum autem, quantum ad valorem & virtutem. Quàm vilis facta es nimis iterans vias tuas. Humilitas vas cordis inclinatur, ut Dei gratiam recipiat. In Psalm. Contritum & humiliatum Deus non despiciet. Pura debet esse confessio sine falsitatis admissione, sine peccati defensione, sine sui excusatione aut commendatione, sine alterius maligna accusatione, sine corrupta intentione. Ad fidelitatem pertinet, quod qui confitetur, fideliter negotia Dei agat: peccata sua manifestans ad Dei gloriam, & sui confusionem. Est enim confessio adducens gratiam. In Psal. Dixi, confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino: & tu remisisti impietatem peccati mei. Ad

*Serm. 16. in
Cant. post
medium.*

Hier. 2.

fidelitatem etiam pertinet, vt de effectu & vtili-
 tate Sacramenti veram fidem habeat. Cordis
 puritatem requirunt, & oratio, & Dei laudatio.
 Multum valet cordis puritas ad hoc, vt oratio
 exaudiat. Iniquitatem si aspexi in corde meo,
 non exaudiet Dominus. Glossa. Puritas oratio-
 nis exauditur. Oratio pura cœlum intrat, & im-
 petrat. Vnde super illud Psal. Intret oratio mea
 in conspectu tuo, dicit glos. Virtus magna puræ
 orationis hîc notatur, quæ quasi quædam per-
 sona ad Deum intrat, & mandatum peragit:
 quò caro peruenire nequit. Aliter est de oratio-
 ne nō pura. Non intrabit in ea aliquid coinqui-
 natum. Laudatio etiã diuina puritatem requi-
 rit: Nō est speciosa laus in ore peccatoris. In Psal.
 Peccatori autem dixit Deus: Quare tu enarras
 iustitias meas? Laudatio si fit decora, Deo est io-
 cunda. Psal. Deo nostro iocunda sit laudatio. Dei
 laudatio, est angelica operatio. Vnde angelicam
 puritatem requirit. Bernardus loquens de cœ-
 lesti ciuitate: Eius operatio, est assidua Dei lau-
 datio. In Psal. Beati qui habitât in domo tua Do-
 mine: in secula seculorū laudabunt te. Operatio
 ista Deū honorificat, secundū illud: Sacrificium
 laudis honorificabit me: si tamen ipsa nō sit in-
 honorata. In honoratur, quæ ab ore polluto e-
 greditur. Ostende mihi faciem tuam: sonet vox
 tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis: & fa-
 cies tua decora. si decora est facies, vox est dul-
 cis. Multum cauēda est offensa Dei in loco ora-
 tionis. Valde enim peruersum est, ibi prouocare
 Dei iram, vbi recipimus eius gratiã: Valde cul-
 pabilis est, qui regi gloriæ in loco gloriæ contu-

Glossa ord.
ibid.

Apoc. 21.

Eccl. 16.

Cant. 2.

meliam nō timet inferre. Locus gloriæ est locus orationis, secūdum illud Pſal. Dñe dilexi decorum domus tuæ: & locū habitationis glorię tuę. Locus gloriæ dicitur: quia talis debet esse, ut a Dei gloriā cedat. Decet regē glorię, habitationem gloriosam habere. Nihil erat in templo quod auro non tegeretur. Item locus gloriæ dicitur, quia beneficia Dei ibi recipiuntur: per quos apparet Deus gloriosus. Item opera ibi agenda debemus, quæ Deum glorificent: ut est oratio, adoratio, peccatorum nostrorum confessio, Dei laudatio. Consueuerunt pauperes multum secundum suam facultatem honorare personam sublimem, cū ad eos declinant. Multum Dei maiestas est à nobis glorificanda: quæ ad vilitatem nostram domum dignatur eligere, in qua nobiscum cohabitare vult. Vnde hoc vili vermiculo quòd Deus cū eo habitare vult? Cor expectandum est à terrenis cogitationibus & affectionibus. Solue calciamentum de pedibus tuis: locus enim in quo stas, terra sancta est. Bernardus in meditat. Cū ad orandum siue pſallendum in Ecclesiam intraueris, fluctuantium cogitationum tumultum exterius relinque: curam omnium exteriorum penitus obliuiscere: ut libere Deo possis vacare. Fieri non potest, ut cum Deo loquatur, qui cum toto mundo, etiam tibi, fabulatur. Intende ergo illi, qui intendit tibi. Audi illum loquentem tibi, ut ipse exaudiat te loquentem sibi. Cauendum est ne in locum orationis opera terrena agantur. Augustinus in regula. Nemo in oratorio aliquid agat, nisi quod factum est, vnde nomen accepit. Legimus quod

3. Reg. 6.

Exod. 3.

Cap. 6. in
prim.

In 3. reg.
cap. 8.

quod non finebat Saluator, vt quisque transferret vas per templum. Ad disciplinam in cantando & psallendo seruandam, pertinent ea quæ Bernardus tangit super Cant. his verbis: Immolantes hostiam laudis, & reddentes vota nostra de die in diem, curemus omni vigilantia iungere sensum vsui, affectum sensui, exultationem affectui, grauitatem exultationi, humilitatem grauitati, libertatem humilitati. Sensus iungendus est vsui, id est, psalmodum intelligentia cum attentione prolationis vocis. Vnde super illud Psal. Psallite sapienter, dicit glossa: Nemo sapienter facit, quod non intelligit. Bernardus. Cibus in ore, psalmus in corde sapit. Non negligat anima illum terere dentibus intelligentiæ, vt si fortè integrum glutiat, frustretur palatum sapore. Dulciora super mel & fauum. Item iungendus est affectus sensui. In libro de vita solitaria. Nunquam intelliges Dauid, donec experientia ipsos psalmodum indueris affectus. Dauid intelligit in illo Psalmo: Domine ne in furore tuo arguas me, &c. qui affectum timoris induerit, vt ad intuitum illius furoris, quem in die illa Dominus exercebit, contremiscat. Hieronymus. Quoties illum diem cogito, toto corpore contremisco. Dauid intelligit in illo Psal. Deus iudicium tuum regi da: qui districtiōem extremi iudicij timet: & ad Saluatorem amorem magnum habet. Duplici enim affectu Dauid poterat incitari ad illud petendum: scilicet timore damnationis, & amore salutis. Item exultatio iungenda est affectui. Hieronymus. Melior est quinque psalmodum cantatio cum cordis puritate,

*Serm 13.
paulo à
fine.*

*Glossa ord.
ex Aug.*

*Serm. 7 su-
per Cant.
circa me-
dium.*

tate, ac serenitate, ac spirituali hilaritate: quæ totius psalterij modulatio cum anxietate cordis atque tristitia. Item, quia leuitas solet commitari exultationem: iungenda est grauitas exultationi. Dauid, In populo graui laudabo te. Et quia homines graues solent contemnere homines leues; vel de grauitate sua vanam gloriam quærere: idè iungenda est humilitas grauitati. Item quia humilitatem quandoque sequitur pusillanimitas, iungenda est etiam humilitati libertas: quæ est, cum cor dilatatum est abundantia gratiæ, vt merè & voluntariè faciat quod pro Deo facit. Vbi spiritus Domini ibi libertas. Sapiens: Libertas est potestas viuendi vt velis. Psalmodia debito modo facta, multum est fructuosa: cum ad aduentum Spiritus sancti sit preparatiua. Gregorius. Vox psalmodiæ cum preparationem intentionem cordis agitur, per hanc omnipotenti Deo iter paratur ad cor: vt intentæ mentis vel prophetiæ mysteria, vel gratia compunctionis infundatur. Cum quidam reges vellent, quod Helizeus prophetaret, ait: Quarite mihi psalterium. Et cum psalleret, excitatus est spiritus eius & prophetauit.

1. Cor. 3.

4. Reg. 3.

Quod dissolutio in choro sit multum cauenda.

ET notandum quod cum viro religioso vbi que cauenda sit dissolutio: specialiter tamen est ei cauenda in choro, vbi ante Deum statur, & diuinæ laudi intenditur. Vnde inter duodecim abusiones claustrum, quæ à B. Bernardo assignantur, dissolutio in choro ponitur. Abusiones illæ sunt istæ: Prælatus negligens, discipulus

pulus inobediens, iuuenis otiosus, senex obstinatus, monachus curialis, Religiosus caufidicus, habitus pretiosus, cibus exquisitus, rumor in claustro, lis in capitulo, dissolutio in choro, irreuerentia iuxta altare. Dissolutio in choro multum cauenda est, quia in illa offenditur Deus, cuius laudi intenditur, quæ ex hoc perturbatur. Offenduntur fratres, quorum deuotio impeditur. Offenduntur angeli psallentibus adiuncti: qui psalmodiam auscultant. In Psalm. Præuenerunt principes coniuncti psallentibus. Quæ habitas in hortis, amici auscultant te, fac me audire vocem tuam. Bernardus super Cant. Psallentibus dignanter angeli admisceri solent: propterea attendite angelos, fratres, cum statis ad orandum & psallendum: & stete cum reuerentia & disciplina. Nimirum missi in ministerium propter nos, vt hæreditatem capiamus salutis. Deuotionem nostram insuper ferunt: referunt gratiam. Vsurpemus officium, quorum fortimur consortium, laudem cum cœli cantoribus in commune dicentes: utpote ciues sanctorum & domestici Dei. Hoc enim bonum est: tum propter nos, ad releuandos vitæ præsentis labores; qui utique tolerabiliores nobis sunt existentibus in laude Dei: tum quia nil ita propriè quendam in terris repræsentat habitationis cœlestis statum, sicut alacritas laudantium Deum. Idem: O si quis haberet cordis oculos apertos, videret qua cura quoque tripudio intersunt cantantibus: adsunt orantibus, insunt meditantibus, supersunt quiescentibus, ordinatibus & procurantibus præsumt.

Psalm. 67.

Cant. 8.

Serm. 7. super

per Cant.

circa me-

dium.

In medi-

tat. cap. 6.

paulò post

princip.

*Lib. 3. de
clauſtro a-
nima, cap.
32.*

*In 3. regu-
la, cap. 10.*

Eccl. 35.

*In lib. de
clauſtro a-
nima, c. 22.*

Agnoscunt nimirum supernæ potestates con-
ues suos; & pro his qui hæreditatem capiunt sa-
lutis, solliciti congaudent: confortant, instru-
unt, & protegent. Ad dissolutionem in choro
hæc pertinent: oculorum euagatio, risus ex de-
fectu fratris prouocatus, incitatio aliorum a
risum per aspectum, vel aliter facta locutio in-
ordinata, præsumptio cantandi aliud quàm
scriptum sit, vel aliter quàm cæteri cantant: ni-
mia vocis exaltatio: modulatio vocis studiosa &
curiosa. Reprehensibilis etiam est in cantu di-
minutio vocis fraudulenta. Oculorum euaga-
tio, mentis euagationem indicat. Hugo de san-
cto Victore: Sunt quidam qui mente vagi, plan-
parietum prospicientes perlustrant, aliud can-
tant, & aliud cogitant. In choro sunt corpore,
in foro mente. Risus prouocatus ex defectu fra-
tris, signum est internæ malitiæ: sicut dolor pro-
uocatus ex profectu fratris. Qui à risu vult ca-
uere, ab aspectu fratrum oculos corporales de-
bet cohibere: & oculos cordis in Deum dirige-
re. Et quia in choro loquimur cum Deo, & Deo
allocationem expectamus, cessandum est ibi ab
humano colloquio. Nihil leuitatis est ibi præ-
sumendum. Augustinus in regula: Quod non
ita scriptum est, vt cantatur: non cantetur. Ca-
uenda est nimia vocis exaltatio. Melius est can-
tare aptè quàm altè. Apud Deum altè cantat hu-
militas, cum cantus eius de cælo audiatur. Ora-
tio humiliantis se nubes penetrabit. Hugo de S.
Victore: Timeo ne sicut delectantur altitudines
vocis, delectentur etiam elatione mentis. Idem
Differt musica Diaboli, à musica Christi. Illa
vocat

voce sublimiori incipit, hæc autem ab humilio-
 ri. Ille ait: Ponam sedem meam ad Aquilonem,
 & ero similis Altissimo. Christus ait: Discite à
 me, quia mitis sum, & humilis corde. Non de-
 cet etiã viros religiosos studiosa & curiosa vo-
 cis modulatio, nec eis expedit, quia animi de-
 uotionem impedit. Bernardus: Sæpè vocem
 meam fregi, vt dulcius canerem; magis delecta-
 bar in vocis modulatione, quàm cordis com-
 punctione. Deus verò, cui nō absconditur quid-
 quid illicitum perpetratur, non quærit lenita-
 tem vocis, sed cordis puritatem. Præponenda
 est dulcedo cordis, dulcedini vocis. Dulcis est
 vox illa, ad quam Altissimus aurem suam incli-
 nare dignatur. Viro religioso contemnenda est
 delectatio, quæ est secundum auditum, sicut &
 delectationes quæ sunt secundum alios sensus.
 Illa delectatione frui, consistendo ibi, non vide-
 tur perfectæ sobrietati conuenire. Gregorius. *Li. 10. con-*
 Cùm blanda vox quæritur, sobria vita deser- *fess. cap. 34.*
 tur. Augustinus: Cùm accidit, vt me amplius *in fine.*
 cantus, quàm res quæ cantatur moueat, poenali-
 ter me peccasse profiteor. Modulationi vocis in-
 tendentes, vt frequenter potius volunt placere
 hominibus, quàm Deo. Hugo de S. Victore: *Lib. 3. de*
 Sunt alij voce dissoluti, qui vocis modulatione *claustro a-*
 gloriantur, nec tantùm gaudent de dono gra- *nime, c. 22.*
 tiæ, sed alios spernunt tumentes elatione. *Tom. 2.*
 Quanta leuitas vocis, tanta forsitan & mentis. Can-
 tant forsitan, vt placeant populo magis quàm
 Deo. Qui sic cantant, non cantant in choro cum
 Maria sorore Moyfi, sed in palatio cum Hero-
 diade, vt placeant discumbentibus vel Herodi.

*In medi-
 tat. cap. 8.*

*Li. 10. con-
 fess. cap. 34.
 in fine.*

*Lib. 3. de
 claustro a-
 nime, c. 22.
 Tom. 2.*

Tales vendentes & ementes sunt in templo, vendunt cantandi gratiam, humanam ementes gloriam: digni à templo à Salvatore expelli. Studiosa vocis modulatio ad Dei gloriam potest pertinere: sicut & alia quæ ad decorem rerum sacrarum studiose fiunt. Infirmis etiam & imperfectis valere potest ad releuationem laboris præsentis vitæ. Perfectis etiam valere potest ad eleuationem eorum in contemplationem futuræ iocunditatis; tam vt frequenter nociua est ipsis cantantibus, & maioris boni impeditiua. Cauenda est fraudulenta vocis diminutio, qualis est in iis qui per se cantantes sonorius cæteris cantant: cantantes verò cum aliis sibi parcunt, à communi labore se subtrahentes, onus psalmodiæ & cantus super alios relinquentes. Quod accidere solet hominibus, qui magis volunt placere hominibus, quàm Deo. Nolunt enim in cantu communi laborare, cum in hoc non appareant hominibus. Modum psallendi ostendit Bernardus his verbis: Moneo vos dilectissimi, purè semper ac strenuè diuinis interesse laudibus. Strenuè quidem, vt sicut reuerenter, ita alacriter Domino assistatis, non pigri, non oscitantes, non somnolenti, non parcentes vocibus, non præscindentes verba dimidia, non integra transilientes, non fractis & remissis vocibus, muliebri quidem balbutiente voce consonantes: sed virili, vt dignum est, sonitu & affectu voces Spiritus sancti depromentes. Purè verò, vt nihil aliud quàm quod psallitis cogitetis. Nec solas dico cogitationes vanas & otiosas vitandas, sed vitandæ sunt etiam & illæ, illa hora &

*Serm. 47.
super Cant.
circa finē.*

& illo loco, quas officiales fratres pro communi necessitate quasi necessariò frequenter admittere compelluntur. Sed nec illa quidem profecto tunc recipere consuluerim, quæ forte paulò antè in claustro sedentes in codicibus legeratis, qualia, me & nunc viua voce differente, ex hoc auditorio Spiritus sancti recentia reportatis. Salubria enim sunt, sed minimè illa inter psallendum salubriter reuoluuntur. Spiritus enim sanctus illa hora gratum non recipit, quidquid aliud quàm debes, neglecto eo quod debes, obtuleris.

Quòd reuerentia multa iuxta altare sit adhibenda, & irreuerentia multum cauenda.

Sicut multum cauenda est dissolutio in choro: sic multum cauenda irreuerentia iuxta altare. Ad exhibendam reuerentiam ibi, primo mouet præparatio quã sacerdos & ministri accessuri ad altare faciunt, in ablutione manuum & oris, & ornatũ sacrarum vestium, & cõfessione. Inurbanum. n. est non lotis manibus, id est, operibus, ad mensam regis gloriæ accedere. Necessaria est accedẽtibus ad altare manuum puritas, cum secundũ puritatem manuum Deus retribuat, id est, secundũ puritatẽ actionum. Aug. Meli⁹ est, penitus spirituala omitti, quã impurè tractari. Puritas etiã oris necessaria est, cum in hoc membro magis indecens sit immunditia: & hoc membrũ sit magis diuino officio deputatũ. Candor etiã innocentia cum ornatu cæterarũ virtutũ in ministris ad altare accedentib⁹ debet splendere. Defectus verò si quis adest, humilitate cõfessionis

nis

nis debet suppleri. Bernardus. Apud Dominum fratres ius habere non possumus, quia in multis offendimus omnes: sed nec fallere eum. Ipse enim nouit abscondita cordis, quanto magis opera manifesta? Nec resistere viribus, quoniam omnipotens est. Quid ergo restat, nisi ad remedia humilitatis tota mente confugere: & quicquid in aliis minus habemus, de ea supplere? Periculosum est ad altare absque præparatione accedere, ut figuratum est Leuit. 16. Vbi Dominus dixit Moyfi: Loquere ad Aaron fratrem tuum, ne omni tempore ingrediatur sanctuariū, quod est intra velum coram propitiatorio, quo tegitur arca, ut non moriatur (quia in nube apparebo super oraculum) nisi hæc ante fecerit, &c. Tunica linea vestiatur, fœminalibus lineis verenda celabit. Accingetur zona linea, cydarim lineam imponet capiti. Tunica linea pertinet ad candorem innocentiae, quæ est ei necessaria, ut scilicet sit absque nigredine malitiæ. Fœminalia linea pertinent ad continentiam, zona linea ad sobrietatem, ut sit sine ventris ingluuie. Cydarim linea ad intentionis puritatem. Reuerentiam etiam requirit sanctitas vasorum, quæ tractari debent. Mundamini qui fertis vasa Domini. Omnis homo, qui accesserit ad ea, quæ consecrata sunt, in quo est immunditia: peribit coram Domino. Item reuerentiam requirit sacrosanctum corpus Dominicum. Interfectus est Oza tangens arcam. Caussam huius dicunt Hebræi fuisse, quod in nocte præcedenti cum propria vxore dormierat. Si temeritatem illam se puniuit Dominus, quanta pœna digni sunt, qui

Isa. 52.

Leuit. 22.

2. Reg. 6.

fine reuerentia ad Dominicum corpus accedunt, cuius figura fuit arca? Sacerdotes qui accedunt ad Dominum, sanctificentur, ne percutiat eos. Item reuerentiam requirit ministerium angelorum, qui ministris Ecclesiæ in altaris ministerio associantur. Cum contraria iuxta se posita magis fiant manifesta, magis indecens est impuritas ministrorum Ecclesiæ, puritati angelorum præsentium comparata. Maximè cauenda est irreuerentia his qui corpus dominicum sunt accepturi. Legitur enim in libro Paschasij, quod quicumque indignè communicant, nisi bonitas Christi, cuius iudicio omnia pendent, gladium suspenderet, & temporalem mortem, vt pœniteant, remoueret: ab angelis ad hoc positus perimerentur. Irreuerentia ista non solum in futuro: sed etiam in præsentia punitur. Vnde post illud: Qui manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit: subditur: Ideo inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Glos. Infirmi febribus & aliis infirmitatibus; imbecilles, longa inualetudine; dormiunt, id est, moriuntur morte corporali. Irreuerentia ista comparatur peccato crucifigentium Christum. Quicumque manducauerit panem, & biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini. Ambrosius.

Exod. 19.

1. Cor. 11.

Glossa interlineari
ibid.

Ibid.

Mortis Christi pœnas dabit, id est, ac si
Christum occiderit, punietur.

De

De ordinatione pertinente ad locum correctionis.

CAPVT III.

Sequitur de ordinatione pertinente ad locum correctionis. Ad hanc ordinationem primò pertinet, vt is qui in religione est, correctionem multum diligat. Multum amanda est correctio, etiam ab eo qui est in seculo, sed amplius ab eo qui est in claustro. Quadruplici ratione amanda est correctio à quocunque. Prima est, quia corrigibilitas distinguit inter hominem malum & diabolum. Homo malus dum est in hac vita mortali, susceptibilis est correctionis, diabolus non. Vnde incorrigibilitas multum assimilat hominem diabolo, secundum illud: Qui odit correctionem, vestigium est peccatoris. Sicut vestigium valde est simile pedi, sic qui odit correctionem, valde similis est diabolo, qui antonomasticè dicitur peccator. Secunda ratio, quia correctio valde congruit loco in quo sumus. In cælo non habet locum correctio, cum nulla ibi sit corruptio peccati. In inferno verò nō est possibilis correctio, licet sit ibi peccati corruptio. Sed in hac valle miseræ, est & peccati corruptio, & possibilis correctio. Ad hoc posuit Deus hominem in hoc loco, vt sub virga diuinæ disciplinæ viueret: & mala sua ibi corrigeret. Corrigibilitas est maximum bonum presentis vitæ, vel de maximis bonis. Hoc bono nō amato, bonum esset peccatori si natus non fuisset. Melius esset ei esse canem vel bufonem, quàm hominem. Tertia ratio est, quia correctio est multum utilis; virga correctionis fructifera est.

Eccl. 25.

est. Vnde signata est per illā virgam, quæ protu- *Num. 17.*
 lit flores & amigdala. Melior est manifesta cor- *Pro. 27.*
 rectio, quā amor absconditus. Virga atq; cor- *Ibid. 29.*
 rectio tribuit sapientiam. Quarta ratio est, quia
 defectus correctionis valde est noxius, & peri-
 culosus. Vbi deest correctio, abundat peccati
 corruptio. Vnde qui odit correctionem, amare
 videtur corruptionem. Propter quod qui hic
 non corrigitur, in futuro damnabitur. Proiecit *Exod. 4.*
 Moyses, & versa est in colubrum. Coluber occi-
 dit, virga non. Si percusseris eum virga, non mo- *Pro. 25.*
 rietur. Virga correctionis in colubrum verti-
 tur, quia qui hic non corrigitur, in futuro à ser-
 pentibus infernalibus cruciabitur. Qui odit in- *Pro. 15.*
 crepationes, morietur. Qui odit correctionem, *Eccl. 19.*
 minuetur vita; & vita naturæ, & vita gratiæ.
 Viro qui corripientem se dura ceruice contem- *Pro. 29.*
 nit, repentinus ei superueniet interitus. Amor
 correctionis signum est sapientiæ. Argue sapi-
 entem, & diliget te. Vir prudens & disciplina- *Pro. 9.*
 tus non murmurabit correctus. E contrario o- *Eccl. 10.*
 dium correctionis signum est insipientiæ. Qui *Pro. 12.*
 odit increpationes, insipiens est. Insipiens gra-
 tiam correctionis reputat iniuriam & contu-
 meliam: ideo non volens ei vicem reddere, si
 potest, diffamat eum. Qui arguit impium, sibi *Ibid. 9.*
 maculam generat.

*Quod specialiter amanda est correctio ab eo
 qui est in religione.*

Specialiter amanda est correctio ab eo qui est
 in religione. Religio enim est locus cor-
 rectionis.

rectionis. Ad hoc homo ingreditur eam, ut mala sua ibi corrigat. Incorrigibilitas est specialis causa, quare aliquis à religione est expellendus, quando scilicet culpas non timet committere & pœnam recusat ferre. Gratia valde necessaria est ei qui in religione est, ad hoc quòd bene habeat ad correctionem: quæ gratia si desit, frequenter est in perturbatione, nec in religione proficit, & vix ibi perseverat. Ad amorem correctionis primo pertinet, ut claustralis ad locum correctionis libenter veniat. Locus iste hostibus nostris est terribilis, dæmonibus scilicet, & vitiis. Dæmones locum illum & metunt & odiunt. Quando enim frater ea quæ diabolus ei suggessit, humiliter ei qui locum Dei tenet, ostendit, & disciplinæ humiliter se subdit, diabolus tristatur, ac si ipse flagellaretur. Legitur quòd cum B. Benedictus quendam monachum, quem niger puerulus à loco orationis extrahebat, virga percussisset, non est antiqui hostis ausus dominari in eius cogitatione: ac si ipse percussus fuisset ex verberibus. Et sicut locus correctionis diabolo est exosus: sic Spiritui sancto valde est gratus. Peccata enim ibi arguuntur, & remittuntur. Argutio verò peccatorum & remissio, ad Spiritum sanctum pertinet. Arguet mundum de peccato. Libenter debet claustralis venire ad iudicium capituli, per quod euasurus est districtum iudicium Dei. Quod tamen multi non faciunt. Peccator homo virabilem correptionem. Item ad amorem correctionis pertinet, ut claustralis libenter accusationem faciat. Accusationem verò sui ab alio factam patienter

*Lib. 2. ca. 4.
Dial. Greg.*

Ioan. 16.

Eccl. 32.

patienter sustineat: & correctioni eius qui præ-
 est acquiescat. Plus debet odire mala sua, quàm
 mala alterius: & amplius ea persequi. Seruus ve-
 rè humilis, secundum Bernardum, non vult hu-
 milis prædicari. Conscientiam magis amplecti-
 tur quàm famam: plus diligit bonitatis purita-
 tem, quàm nomen. Et non solum qui præest, sed
 etiam fratres qui adsunt, reputat volentes & va-
 lentes suis infirmitatibus mederi, ad minus o-
 rando: ideo infirmitates suas eis libenter mani-
 festat. Illos verò qui eum accusant, reputat ob-
 sequentes, non persequentes: medicantes, non
 sagittantes. Ideò nec irascitur contra eos, imò
 patienter accusationem sustinet, quod valde
 laudabile est. Augustinus ad Hieronymū. Cum
 satius sit à tenendo itinere in nullo, quam in ali-
 quo declinare: multo tamen est mirabilius &
 laudabilius libenter accipere corrigentē, quam
 audacter corrigere deuiantem. Acquiescere
 corrigenti signum est discretionis: non acquie-
 scere verò, signum est stultitiæ & peruersitatis. *Pro. 17.*
 Plus proficit correctio apud prudentem, quàm
 centum plagæ apud stultum. Si contuderis *Ibid. 27.*
 stultum in pila, quasi ptisanas feriente desuper
 pilo, non auferetur ab eo stultitia eius. Peruersi *Eccl. 1.*
 difficile corriguntur. Peruersus est, qui intelle-
 ctu & affectu est corruptus.

*Quomodo se debet habere in loco correctionis, qui
 iudicat & qui accusat.*

ET notandū quòd in loco correctionis cun-
 cta ordinatè sunt facienda. Multum enim
 O cauen-

cauendum est ne culpæ augeantur, vbi debet deleri: & ne locus correctionis fiat locus corruptionis. Multum cauendum est ei qui præest, quod iniustitias aliorum debet corrigere, ne iniustus agat. Cauendum est illi qui accusat, ne accusatio eius sit accusabilis, vel reprehensio reprehensibilis. Ille verò qui accusatur, sic se debet habere, vt eos quos exemplo suo malo scandalizauit, humilitate & patientia sua ædificet, & non amplius scandalizet. Omnes ibi reuerenter se debent habere, cum iudicium capituli imago quædam sit iudicij diuini futuri. Non debent de defectibus fratrum, qui manifestantur, ridere: sed compati, & pro eis orare. Iustitiâ eius qui præest debet comitari discretio, pietas & mansuetudo. In eo qui accusat, apparere debet charitas & modestia. In eo qui accusatur, humilitas, patientia & obedientia. Quod discretio & mansuetudo sint necessarię, significatũ est in hoc quod in arca fuerunt cum virga testamenti tabulæ & manna. In virga. n. intelligitur correctio: In tabulis, vbi lex erat scripta, discretio: in manna, mansuetudo. Pietas necessaria est. Ignis. n. zeli ardere debet oleo misericordiæ. Greg. super Ezechielem. zeli sancti discretio, de virtute misericordiæ necessarium est vt ardeat. Aug. Duo sunt nomina, homo, peccator. Quia peccator est, corripere: quia homo est, miserere. In Psal. Corripiet me iustus in misericordia, & increpabit me. Nolite quare inimicum existimare illum: sed corripite vt fratrem. Ad discretionem eius qui præest, primo pertinet, vt correctionem efficacem opus diuinum esse intelligat: & ideo ante correctionem, orationem

*Hom. 12. a-
liquantulum
à fine.*

2. Thes. 5. l.

nem debet premittere: & si viderit fratrem correctum, Deo inde debet gloriam dare, & gratias agere. Considera opera Dei, quod nemo possit corrigere, quem ille despexerit. *Eccl. 7.* Considerandum est, quæ opera sint propriè Dei, alterius virtuti non possibilia: inter quæ correctio inuenitur. Ad discretionem eius etiã qui præest, pertinet, vt agnoscat quæ culpæ secretò, & quæ manifestè sint corrigendæ. Occulta culpa secreto est corrigenda, maximè si infamiam generat: Si peccauerit in te frater tuus, corripe eum inter te & ipsum solum. *Matth. 18.* Manifesta culpa manifestè est corrigenda. Peccantes coram omnibus, argue: vt & ceteri timorem habeant. Quod dicitur coram omnibus, referendum est ad participium & ad verbum. Ifidorus: Manifesta peccata, non sunt occulta purgatione purganda. Palam arguendi sunt, qui palam nocent: vt dum aperta obiurgatione sanantur, hi qui eos diligunt, imitando corrigantur. Item ad discretionem eius qui præest pertinet, vt agnoscat cui vel quando debeat parcere vel punire. Cum parcere & punire sint contraria, & contrariorum eadem sit disciplina, qui nescit parcere, nescit punire. Gregor. Siue plectendo, siue parcendo, hoc solum bene agitur, vt vita hominum corrigatur. Attendendus est status personarum, quæ corriguntur, quia non sanat oculum, quod sanat calcaneum. Cum veterano parcius agendum est: vt ait Seneca. 1. ad Timoth. 5. Seniore *Epist. 25.* rem ne increpaueris, sed obsecra vt patrem. *paulò à principio.* Qui non possunt benignitate corrigi: terrore sunt corrigendi. Augustin. ad Bonifacium. Quidam dixit; pudore, & liberalitate liberos retinere, fatius

*Epist. 50.
circa med.*

fatius esse credo, quàm metu. Et subdit Augustinus: Hoc verū est, sed sicut meliores sunt quos dirigit amor: ita plures sunt quos timor corrigit. Isidorus: Qui blando verbo castigatur, & non corripitur: acrius necessarium est, ut arguatur. Cū dolore enim abscindenda sunt, quæ leniter sanari non possunt. Mansuetudo necessaria est in correctione. In Psal. Superuenit mansuetudo, & corripiemur. Seneca: Vitia animi, sicut vitia corporis, leuiter tractanda sunt. Gal. 6. Vos qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu tuleris. Agnoscens infirmitatem propriam compatitur alienæ: & in mansuetudine proximum corrigit. In Psal. Sciant gentes quoniam homines sunt. Intellige quæ sunt proximi tui ex te ipso. Gregorius. Omnipotens Deus idcirco principem Apostolorum permisit cadere: ut a culpa sua disceret, qualiter aliis misereri deberet. Super omnia cauendum est ei qui in loco correctionis præest, ne ira ei dominetur. Ira enim, furor breuis est, secundum sententiam sapientis. Ira aufert veram iustitiam, iuxta illud Iacob. 1. Ira enim viri iustitiam Dei non operatur. Ira discretionem minuit, quia impeditur animus, ne possit cernere verum. Ira misericordiam aufert, iuxta illud: Ira non habet misericordiam. Ira contraria est mansuetudini. Mansuetudo enim est temperantia in vi irascibilis sicut sobrietas vel continentia est temperantia in vi concupiscibili. Ira verò est turbatio irascibilis. In accusante debet charitas apparere. Virga enim correctionis procedere debet de radice

*Eccl. 31.
Hom. 21. super
Euang.
circa med.*

*Seneca ep.
18. circa finem.
Pro. 27.*

animi

ce Iesse, id est, incendio amoris. Illos verò liben-
 tius debet accusare, quos amplius amat. Ego
 quos amo, arguo & castigo. Sunt aliqui qui illos *Apoc. 3.*
 maximè volunt corrigere, quos videntur non
 amare: quorum correctio, ab his quib⁹ adhibe-
 tur, non reputatur correctio, sed hostibilis per-
 secutio. Modestius etiam debet accusare alium
 quam seipsum: Seruum Domini oportet esse *2. Tim. 2.*
 patientem, cum modestia corripientem. In eo
 qui accusatur, humilitas & patientia debent ap-
 parere: vt erubescibilia sua humiliter & patien-
 ter audiat. Apparere etiam debet in eo obedien-
 tia: vt scilicet in susceptione disciplinæ patien-
 ter obediat. Sicut, iuxta verbum sapientis, fabri-
 cando fabri, & cytharisando cytharistæ fimus:
 ita audiendo erubescibilia nostra & quæ nobis
 displicent patiendo, humiles & patientes effici-
 mur. Si verò videatur ei qui accusatur, quòd ille
 qui præest, minus iustè se habeat ad memoriam
 debet reducere, quod Saluator patientiam ha-
 buit, cum Pilatus eum iniustè iudicauit: & quòd
 à militibus iniustè flagellatus fuit. Bernardus.
 Stetit Iesus ante præsidem inclinato capite, de-
 missis aspectibus, vultu placido, sermone raro,
 paratus ad opprobria, promptus ad verbera. Lis
 in capitulo maximè cauenda est, quæ inter abu-
 siones claustrum enumeratur. Ad eandem verò
 cauendam multum valet, si hi qui innocentes &
 maioris perfectionis sunt, taceant: & eum qui
 præest pro se respondere permittant. De quo ex-
 emplum habemus: vbi Phariseo obloquente *Luc. 7.*
 Mariæ Magdalenæ. Maria tacet: Saluator pro *Ibid. 10.*
 eâ respondet: Martha accusante Mariam, Maria

O 3 tacet:

tacet: Saluator respondet. Ex eo quòd ille qui præst pro innocente, iniuste accusato, non loquitur, aliquando occasio est, quòd innocens pro se loquitur, & lis inde oritur.

Sequens capitulum de ordinatione pertinente ad locum refectionis.

CAPVT IIII.

Sequitur de ordinatione pertinente ad locum refectionis: ad quam pertinet quòd claustralis cibum corporis ad sustentationem non ad delectationem quærat: cibum verò spirituales ibi non negligat. Cibum exquisitus non congruit deserto claustris. Vnde conuenienter inter claustris abusiones, cibum exquisitus enumeratur. Quod claustris apponitur, disciplina, sine murmure, cum gratiarum actione debet sumere. De disciplina ista quære in 2. lib.

Sequens capitulum de ordinatione pertinente ad locum dormitionis.

CAPVT V.

Sequitur de ordinatione, ad locum dormitionis pertinente. Ad quam ordinationem primo pertinet: vt in statu periculoso claustris non dormiat. Secundò, vt lecti mollitiem non quærat. Tertio, vt nudus non iaceat. Quarto, vt pigredo ei somnũ non immittat. Quintò vt pigritia eum in lecto non detineat. Sextò, vt brutaliter non dormiat. Septimò, vt somnus inordinatus tempus oportunius spiritualibus exercitiis

citis non impediatur. Nō est securum dormire in
 potestate diaboli, scilicet in peccato mortali. Su-
 per illud Psal. Immissiones p̄ angelos malos, di-
 cit Aug. In malis potest diabolus, sicut homo in
 suo pecore: nisi prohibeatur à maiore. A diabo-
 lo captiui tenentur ad ipsius voluntatem. Sicut
 vbi abundant latrones, homines domos suas
 scrutantur, antequam lectum suum intrent, ne
 latrones ibi lateant: sic claustralis debet domum
 conscientie suae perscrutari, antequam obdor-
 miat, ne latro infernalis ibi lateat. Multum ti-
 mendum est illi, super cuius caput iustitia Dei
 tenet gladium euaginatam, sic obdormire. In
 tali statu est, qui est in peccato mortali. Fugite à
 facie gladij: quia vltor iniquitatis est gladius.
 Multū timendum est obdormire ad portam in-
 ferni. Quasi ad portam inferni est, qui est in pec-
 cato mortali. Limē corporis diuidit inter ipsum
 & infernū. Si enim anima separetur à corpore,
 quasi in puncto descendit in infernum. Iuxta il-
 lud: Ducunt in bonis dies suos: & in puncto ad
 infernum descendunt. Non debet claustralis
 quietem somni dare corpori suo, donec locum
 quietum præparauerit in se Deo, & Spiritui san-
 cto. Si dederō somnum oculis meis, & palpebris
 meis dormitionem: & requiē temporibus meis,
 donec inueniā locum Dño. Antequam obdor-
 miat, de malis suis à Deo debet veniā petere: &
 oratione, & signo crucis cōtra tētationes se mu-
 nire. Non debet lecti mollicie quærere. Saluator
 in Passione sua lectum durum habuit, scilicet li-
 gnū crucis: & illi, qui exēplo & amore eius cru-
 cē claustralis pœnitentiæ ascendit, durities lecti

Psal. 77.
inter me-
dium &
finem.
2. Tim. 2.

Iob. 19.

Iob. 21.

Psal. 4.

*Eccl. 32.**Pro. 19.**Pro. 26.**Paulò ante
medium
libro in
Bernard.**Paulò ante
medium
libro in
Bernard.**Iob. 8.**Isa. 26.**Sap. 16.*

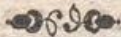
magis quam mollities cōgruit. Augustinus. Lectum suum diuisit Christus discipulis suis. Idem. Moriatur in cruce, qui vult crucifixum placatum videre. Non debet claustralis nudus iacere. Lecti durities ad hoc valet, vt surgat libentius. Qui iacet indutus, ad hoc valet, vt surgat facilius: & vt surgendo tristetur minus. Hora surgendi non te tristet. Item cauere debet ne pigritia somnum immittat. Pigredo immittit soporem. Item ne pigritia eum in lecto detineat. Sicut ostium vertitur in cardine suo: ita piger in lecto suo. Cauere etiam debet ne brutalitate dormiat. In libro de vita solitaria. Caue in quantum potes serue Dei, ne totus aliquando dormias: ne sit somnus tuus, non requies lasi, sed sepultura corporis suffocati. Carnalis somnus & brutus, sicut dicitur lethæus, abominandus est seruo Dei. Ad hoc quod somnus non sit brutalis, duo valent, scilicet sobrietas in sumendo cibum: & sensuum custodia. In libro de vita solitaria. Sobrium cibum sobriumq; sensum, sequitur sobrius somnus. Cauere etiam debet claustralis, ne tempus matutinum somnus inordinatus occupet. Oportunius enim est orationi, lectioni, & meditationi. Si diluculo con surrexeris ad Deum, & omnipotentem deprecatus fueris, si mundus & rectus inceseris, statim euigilabit ad te: & pacatum reddet habitaculum iustitiæ tuæ. In Psal. Mane astabo tibi, & Mane vigilabo ad te. Solent diuites primo pauperi dare, qui eis occurrit. Sic Deus libenter exaudit orationem mane factam: Oportet praenire solem ad benedictionem tuam. Filij Israel colla-

colligebant manna hora matutina: Illa hora *Exod.16.*
dulcedo Spiritus S. suscipitur.

De ordinatione pertinente ad locum locutionis.

CAPVT VI.

Sequitur de ordinatione pertinente ad locum locutionis. Et est notandum quod cum lingua, quantum ad locutionem, speciale fit organum rationis: ad hanc ordinationem primo pertinet, vt lingua in hunc actum non exeat, quin actus rationis precedat, scilicet examinatio sermonis qui dicendus est. Vnde in Psalm. dicitur iusto, quia lingua eius loquetur iudicium, id est, sermonem examinatum. Item cum mors & vita sint in manibus linguæ, pertinet etiam ad hanc *Pro.18.* ordinationem, vt cum timore lingua exeat in actum loquendi. Item cum gubernatio linguæ fit valde difficilis & valde utilis: premittenda est oratio locutioni. Domini enim est gubernare *Pro.16.* linguam. De disciplina in locutione require, supra libro 2. Specialiter debent claustrales cauere relationes rumorum de negotiis secularibus. vnde inter abusiones claustri, rumor enumeratur. Qui ad claustrum rumores seculares afferunt, mundum quodam modo in claustrum introducunt: & faciunt fratres reminisci, quæ oportuit eos obliuisci. Periculum fratrum videntur amare, qui in nauis religionis aquam maris huius mundi volunt ponere.

O S

INCI-